

Utlåtande 2005:151 RI (Dnr 023-4405/2004)

Granskning av stiftelser och organisationer

Motion av Lotta Edholm (fp) (2004:64)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande Motion (2004:64) av Lotta Edholm (fp) om granskning av stiftelser och organisationer anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Ärendet

Lotta Edholm (fp) har väckt en motion (2004:64) till kommunfullmäktige där förslag presenteras om att staden skall granska alla stiftelser och organisationer där Stockholms stad har utsett representanter samt att Stockholms stad avvecklar sitt engagemang i de stiftelser och organisationer som har övergivit sina ursprungliga idéer och intentioner, däribland Anna Johansson-Visborgs stiftelse - *bilaga*.

Ärendets beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret för yttrande.

Stadsledningskontoret konstaterar att motionens förslag ryms inom den vidare ram som anges i det utredningsuppdrag, som kommunstyrelsen fattat beslut om i december 2004 avseende översyn av stadens stiftelseengagemang. Utgångspunkten bör därför vara att avveckla stadens engagemang i de stiftelser som inte är nära förbundna med klart formulerade politiska målsättningar.

Stadsledningskontoret anser att motionen kan anses besvarad med hänvisning till detta arbete.

Mina synpunkter

Kommunstyrelsen har i december 2004 initierat en genomgång av stadens engagemang i stiftelser. Stadsledningskontoret fick i uppdrag att bl.a. utreda och lämna förslag på om staden bör avstå från styrelserepresentation i vissa stiftelser.

Det är viktigt att understryka det faktum att staden en gång har åtagit sig vissa uppdrag och att med detta vidhänger också ett betydande ansvar. I samband med initierade översyner måste det säkerställas att berörda stiftelser även fortsättningsvis kan driva verksamheten vidare utifrån de ursprungliga intentionerna, såväl utifrån stadgarna som stiftarens önskemål. Till detta kan tilläggas att det också kan finnas fall där de ursprungliga stadgarna inte överensstämmer med de faktiska förhållandena i samhället och då kan det finnas ett behov av en revidering av stiftelseurkunden.

Stadsledningskontoret visar på behovet av en granskning av stiftelserna. Granskningarna genomförs inom ramen för det av kommunstyrelsen redan fattade beslutet. Översynen tar ett vidare grepp i det att en prövning av ändamålsenligheten av stadens engagemang i vid mening bör ske. Utgångspunkten för detta arbete bör vara att undersöka om stadens engagemang bör avvecklas i de stiftelser som inte är nära förbundna med t.ex. klart formulerade politiska målsättningar. Även stadens engagemang i andra organisatoriska enheter bör kunna tas upp till omprövning.

Med anledning av att också motionären särskilt framhåller Anna Johansson Visborgs stiftelse vill jag hänvisa till att frågan om stadens utseende av ledamöter i stiftelsen hanteras i särskild ordning i en återremiss från kommunfullmäktige (valärende memorial 2004:18). Den fråga som måste lösas är uppkommen av att Länsstyrelsen i Stockholms län har beslutat att entlediga styrelseledamöterna i Anna Johansson-Visborgs stiftelse. Länsstyrelsen har därefter uppmanat kommunfullmäktige att utse två nya styrelseledamöter. Stadens fortsatta engagemang i denna stiftelse får prövas i anslutning till pågående översyn.

Mot bakgrund av det bredare uppdrag som kommunstyrelsen har initierat och som syftar till en bred genomgång av stadens engagemang i olika stiftelser, anser jag att motionen kan anses besvarad.

Med anledning av detta föreslår jag följande.

Motion (2004:64) av Lotta Edholm (fp) om granskning av stiftelser och organisationer anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anföra följande.

Det är ett bra förslag att låta stadens revisorer granska alla stiftelser och organisationer där Stockholms stad har utsett representanter. Det är också angeläget att staden snarast avvecklar sitt engagemang i de stiftelser och organisationer som övergett sina ursprungliga idéer och intentioner. Därutöver bör tilläggas att stiftelseformen generellt inom den offentliga sektorn passar sällsynt illa. Insynen är dålig och risken för oegentligheter är stor.

I bostadsbristens Stockholm betraktas hyresrätter ofta som hårdvaluta. Fiffel och mygel har blivit allt vanligare och inte sällan har s-företrädare, deras anhöriga och andra bekanta stått i centrum för affärerna. Sedan motionen skrevs har ytterligare en rad ledande socialdemokratiska politiker och fackliga företrädare varit inblandade i flera uppmärksammande fastighetskandaler.

Det är glädjande att stadsledningskontoret stöder motionens förslag om att se över stadens medverkan i bostadsstiftelser och liknande organisationer. Den översyn som hänvisas till, och som initierats av kommunstyrelsen, är emellertid otillräcklig. Uppdraget bör i enlighet med motionen åläggas stadens revisorer.

Det är anmärkningsvärt att den pågående översynen fortfarande inte är avslutad. Det är snart ett år sedan de bostadsaffärer som var bakgrunden till motionen uppdagades, och fortfarande har ingenting hänt när det gäller stadens medverkan i exempelvis Anna Johansson-Visborgs stiftelse.

Ännu mera anmärkningsvärt är att den styrande majoriteten inte dragit några som helst slutsatser av de senaste årens skandaler. För närvarande är socialdemokraterna i färd med att skapa en ny bostadsstiftelse med allmännyttans cirka 100 000 lägenheter samtidigt som en markstiftelse med vidhörande torp och andra fastigheter är under bildande. Båda kommer att bädda för fortsatt mygel om stiftelserna bildas och blir verklighet.

Sammanfattningsvis är det nödvändigt att i enlighet med motionärens förslag granska stiftelserna och dess förvaltning. Men därutöver är det angeläget, inte minst ur ett demokratiskt perspektiv, att undvika bildandet av nya kommunala stiftelser.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2004:64) av Lotta Edholm (fp) om granskning av stiftelser och organisationer anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 7 september 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Abit Dundar* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Lotta Edholm (fp) har väckt en motion (2004:64) till kommunfullmäktige där förslag presenteras om att staden skall granska alla stiftelser och organisationer där Stockholms stad har utsett representanter samt att Stockholms stad avvecklar sitt engagemang i de stiftelser och organisationer som har övergivit sina ursprungliga idéer och intentioner, däribland Anna Johansson-Visborgs stiftelse - *bilaga*.

Ärendets beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret för yttrande, där det beretts av finansavdelningen i samråd med juridiska avdelningen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Motionens första punkt tar upp begreppet ”granskning”, vilket kan behöva preciseras.

Granskning torde här inte innefatta sedvanlig räkenskaps- och förvaltningsrevision. Motionens andra yrkande tar nämligen sikte på de stiftelser och organisationer ”som har övergivit sina ursprungliga idéer och intentioner”. Stadsledningskontoret ser i detta en uppmaning att ta reda på vilka stiftelser m.fl. som *antingen* fått föreläggande från länsstyrelsen att vidta rättelse p.g.a. missvård, *eller* fått kritik eller anmärkningar från sina revisorer efter fullgjord ordinarie granskning.

Annan granskning än vad stiftelselagen föreskriver ligger utanför ramen för stadens befogenheter. Upplyningsvis gäller offentlighetsprincipen endast i de stiftelser där kommunen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande, dvs. har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i styrelsen (1:9 sekretesslagen).

”Alla stiftelser och organisationer”

Vad gäller stiftelserna kunde revisionskontoret vid den senaste kartläggningen (PM 1999-08-25) bl. a. konstatera att stadens engagemang fördelade sig enligt följande.

KF, KS eller nämnderna utsåg styrelseledamöter i 29 stiftelser och revisorer i 28 stiftelser. Sedan 1999 har följande stiftelser upphört:

Stiftelsen Hässelby, Stiftelsen Stockholm Information Service och Stiftelsen S:t Erikshälsan.

Följande stiftelser är i dag under avveckling:

Stiftelsen Stockholms Museispårvägar och Stiftelsen Stockholm Water Festival.

Stadsledningskontoret har sedermera gjort bedömningen att Eva Bonniers stiftelse inte har någon styrelse i rättslig mening utan är en s.k. anknuten stiftelse. Därmed bör sammanlagt sex stiftelser räknas bort från 1999 års siffror.

Begreppet organisationer torde avse övriga tänkbara juridiska enheter, såsom aktiebolag, ekonomiska föreningar (t.ex. Stockholmsregionens Europakommitté), ideella föreningar (t.ex. Mälardalsrådet). Det finns även lärosäten representerade, t.ex. Handelshögskolan i Stockholm. Stadsledningskontoret har emellertid ingen exakt uppgift om hur stort detta engagemang är.

Förslaget att staden skall avveckla sitt engagemang i de stiftelser och organisationer ”som har övergivit sina ursprungliga idéer och intentioner” är problematiskt. Varken idéer eller intentioner är några rättsligt relevanta begrepp, i vart fall inte i stiftelselagens mening.

En styrelses syssemansansvar innebär att strikt följa stiftelselagen, övrig lagstiftning samt stiftelseförordnandet (i synnerhet ändamålet). I de fall styrelsen bedömer att stiftelseförordnandet inte kan eller bör följas har man att söka ändring av föreskrifterna – s.k. permutation – hos Kammarkollegiet.

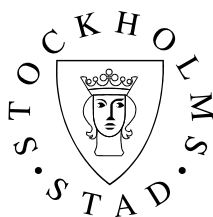
Motionen innehåller i sitt tredje stycke en annan formulering av uppdraget: staden bör avgöra vilka stiftelser ”som det är nödvändigt och bra att staden kvarstår i. Resten bör staden lämna.”

Stadsledningskontoret vill här hänvisa till den genomgång som har initierats genom beslut av KS 2004-12-01. Stadsledningskontoret fick i uppdrag att bl.a. utreda och lämna förslag på om staden bör avstå från styrelserepresentation i vissa stiftelser. Det sägs dock ingenting om revisorerna.

Stadsledningskontoret ser ingen anledning att motsätta sig en omprövning av stadens engagemang i de fall där tillsynsmyndigheten eller revisorerna har uppdagat oegentligheter eller missvård i största allmänhet. Det vore tvärtom fel att inte göra en omprövning. Dessa fall är dock förhållandevis få. Det torde såvitt stadsledningskontoret har sig bekant gälla Anna Johansson Visborgs stiftelse, som nämns i motionen, samt Stiftelsen Wilhelm Govenii minne.

Den utredning som KS fattat beslut om ligger således inom en vidare ram i det att en prövning av ändamålsenligheten av stadens engagemang i vid mening synes kunna ske. Utgångspunkten bör därvid vara att avveckla stadens engagemang i de stiftelser, som inte är nära förbundna med klart formulerade politiska målsättningar. Även stadens engagemang i andra organisatoriska enheter bör kunna tas upp till omprövning.

Motionen kan härmed anses besvarad.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2004:64

**2004:64   Motion av Lotta Edholm (fp) om granskning av
stiftelser och organisationer**

De senaste dagarna har det framkommit oroande uppgifter om hur vissa stiftelser, där Stockholms stad har representanter i styrelserna, bedriver sin verksamhet. I Anna Johansson-Visborgs stiftelse har ordföranden förmedlat minst fyra lägenheter till sig själv och sina barn. Ordföranden har också givit stipendier till sin egen dotter. Även olika fackliga företrädare, politiker, aktiva förtroendevalda inom s-rörelsen, flera anställda och släktingar har fått lägenheter. Det är anmärkningsvärt, då stiftelsen uppgift är att förmedla lägenheter till behövande personer, framförallt kvinnor, med svag ekonomisk ställning.

Folkpartiet kräver ett stopp för bostadsfifflandet. Den rödgröna majoriteten bedriver en bostadspolitik som har skapat en rekordstor bostadsbrist med svarthandel som följd. Över 100.000 personer står i Stockholms bostadskö. Så länge den allvarliga bostadsbristen är ett faktum kommer farhågor om att de som sitter i maktposition i olika stiftelser och organisationer utnyttjar systemet och förmedlar bostäder till sig själva att kvarstå.

Stadens revisorer bör få i uppdrag att granska samtliga stiftelser och organisationer där staden är representerad. Därefter bör staden avgöra vilka av dessa som det är nödvändigt och bra att staden kvarstår i. Resten bör staden lämna.

Engagemanget i Anna Johansson-Visborgs stiftelse bör upphöra så snart det är möjligt.

Yrkanden

1. att stadens revisorer skall granska alla stiftelser och organisationer där Stockholms stad har utsett representanter
2. att Stockholms stad avvecklar sitt engagemang i de stiftelser och organisationer som har övergivit sina ursprungliga idéer och intentioner, däribland Anna Johansson-Visborgs stiftelse.

Stockholm den 11 november 2004

Lotta Edholm